

Báo cáo tài chính có thật sự cần thiết?

Tác giả: Trịnh Quang Dũng

Các công ty và tập đoàn vẫn thường xem việc công khai báo cáo tài chính như một hình thức thông tin tốt và là một yếu tố quan trọng nhằm củng cố mối quan hệ với các nhà đầu tư và chuyên gia phân tích tài chính. Việc các công ty đưa ra những lợi ích như sẽ đảm bảo bình ổn giá cả, nâng cao giá trị kinh tế và thu hút thêm các nhà đầu tư... được các chuyên gia đánh giá là không chính xác và chỉ thể hiện được những mục tiêu trước mắt, mà chưa cung cấp được những dữ liệu kinh doanh cơ bản mang tính chiến lược lâu dài.

Những ngộ nhận trong việc phát hành báo cáo tài chính

Các công ty và tập đoàn bắt đầu phát hành công khai các bản báo cáo tài chính từ cuối những năm 1990, nhưng đến nay, thói quen này đang có xu hướng giảm dần. Theo khảo sát của các chuyên gia tiến hành trên 4000 công ty và tập đoàn tại Mỹ, từ năm 1994 đến 2004 có khoảng 1600 công ty đã thực hiện báo cáo tài chính hàng năm hoặc hàng quý. So với con số ban đầu là 92 công ty, thì cho đến năm 2001 đã có khoảng 1200 công ty thường xuyên công khai báo cáo với giới đầu tư và phân tích tài chính. Có khoảng 220 công ty tạm ngưng hoặc dừng hẳn công việc này, tính cho đến năm 2004.

Những công ty và tập đoàn thường xuyên cung cấp và phát hành các báo cáo tài chính cho rằng có hai lợi ích cơ bản là (1) việc này mang lại các giá trị kinh tế cao và (2) giúp giảm thiểu tính bất ổn của giá cổ phiếu. Tuy nhiên, các chuyên gia đã khẳng định rằng đây chỉ là sự ngộ nhận. Lý do:

Về các giá trị kinh tế: Khác với hi vọng của những công ty và tập đoàn này, thị trường hầu như không có phản ứng nào đáng kể trước việc họ phát hành công khai bản báo cáo tài chính. Chẳng hạn như khi so sánh tỉ lệ lãi cổ tức giữa các công ty có cung cấp báo cáo với những công ty không thực hiện công việc này trong cùng một năm, thì sự chênh lệch hầu như không có.

Về tính bình ổn của giá cả: Cứ 44 công ty và tập đoàn được điều tra, thì có 21 công ty nhận thấy họ có được giá cả ổn định hơn, trong khi đó con số các công ty giảm sút tính bình ổn giá là 23. Sự chênh lệch của tỉ lệ lãi cổ tức giữa các công ty thực hiện và không thực hiện việc cung cấp báo cáo doanh thu cũng không đáng kể.

Những tác dụng ngược

Các chuyên gia phân tích tài chính và các nhà đầu tư cho rằng việc cung cấp công khai báo cáo về tình hình kinh doanh có thể khiến các công ty và tập đoàn phải gánh chịu những tổn thất nhất định mà họ không thể lường trước được. Trước hết, họ sẽ phải đối mặt với những khó khăn trong việc dự đoán chính xác con số doanh thu, dẫn đến việc báo cáo sai. Hơn nữa, khi nhìn vào những con số trong báo cáo, các nhà quản lý chỉ nhận biết và tập trung vào những mục tiêu mang tính ngắn hạn mà bỏ qua các chiến lược lâu dài. Và nghiêm trọng nhất là khi các giám đốc điều hành và giám đốc tài chính lâm vào tình trạng ngộ nhận, hoặc tự xây dựng nên tính ổn định “ảo” của công ty mình.

Việc tập trung xây dựng, điều tra, phát hành báo cáo tài chính hàng tháng hoặc hàng quý cũng rất tốn kém về thời gian, tiền bạc và công sức con người. Chẳng hạn như, các nhà quản lý và nhân viên thực hiện báo cáo sẽ mất khá nhiều thời gian để thực hiện báo cáo. Việc phát hành cũng cần đến một số kinh phí không nhỏ.

Liệu việc không phát hành báo cáo tài chính có dẫn đến nguy cơ gì không?

Tất nhiên là việc không cung cấp các báo cáo tài chính, hoặc báo cáo không minh bạch, cũng có thể khiến các công ty và tập đoàn phải đối mặt với một số khó khăn. Điển hình là trường hợp của Google, vào tháng 1 năm nay, giá trị cổ phiếu của tập đoàn này đã đột ngột giảm 7% ngay sau khi họ thông báo các kết quả kinh doanh trong quý 4 năm ngoái. Lý do mà các chuyên gia đưa ra là Google đã có những dự đoán chính xác trong báo cáo của mình về quý tiếp theo. Điều đó khiến các nhà đầu tư không kiểm soát được tình hình hoạt động của tập đoàn này.

Một số tập đoàn và công ty cũng tuyên bố sẽ cắt bỏ việc phát hành báo cáo tài chính hàng quý, mà thay vào đó sẽ chỉ cung cấp những báo cáo hàng năm. Thậm chí, có doanh nghiệp còn tuyên bố huỷ bỏ hoàn toàn công việc này, để tiến tới việc sẽ cung cấp cho nhà đầu tư và các chuyên gia những số liệu và hướng dẫn mang tính lâu dài, nhấn mạnh nhiều hơn vào những điều kiện, tình hình kinh doanh của họ. Chỉ riêng trong tháng 1 năm nay, Motorola, Citygroup và Intel đã tuyên bố ngừng việc cung cấp báo cáo tài chính giữa quý và hàng quý, bởi nó “không phù hợp với sự phát triển kinh doanh về lâu dài” của họ.

Tuy nhiên, vẫn có 83% các tập đoàn và công ty trong cuộc điều tra vẫn lưỡng lự trong việc ngừng hẳn công việc cung cấp, phát hành báo cáo tài chính của họ. Lý do là các giám đốc điều hành e ngại rằng công ty và tập đoàn của họ sẽ phải đối mặt với nguy cơ mất ổn định của giá cổ phiếu, và hơn cả là việc hình ảnh của họ sẽ kém hấp dẫn trong mắt các nhà đầu tư và phân tích tài chính. Thế nhưng, điều tra của các chuyên gia cho thấy, trong số 126 công ty ngừng việc phát hành báo cáo tài chính, có 58 công ty đạt được chỉ số lãi cổ tức cao hơn, còn 68 công ty lại nói rằng giá trị của họ đang giảm sút. Tuy nhiên có một điều đáng lưu ý là, việc không phát hành hoặc chấm dứt cung cấp báo cáo tài chính của các công ty và tập đoàn không dẫn đến việc lợi nhuận của họ sẽ thu hẹp hay gây nên sự bất ổn của giá trị cổ phiếu, mà đây chỉ là hệ quả của sự yếu kém trong việc điều hành hoạt động kinh doanh.

Vậy thì báo cáo tài chính có thật sự cần thiết không?

Với những kết quả trên, các chuyên gia khuyên các công ty và tập đoàn hãy lựa chọn cách thức khôn khéo hơn trong việc cung cấp thông tin cho các nhà đầu tư và giới phân tích tài chính. Để mọi người có cái nhìn lạc quan và thấu hiểu hơn về thực trạng kinh doanh cũng như triển vọng lâu dài của mình, các công ty và tập đoàn nên cung cấp, gọi mở những thông báo về mảng kinh doanh chủ yếu, môi trường và xu thế trong tương lai, cũng như chiến lược phát triển.

Chẳng hạn như các doanh nghiệp bán lẻ có thể cung cấp và nhấn mạnh các nhân tố quan trọng trong việc tăng trưởng lợi nhuận như các chỉ số như: mức tăng trưởng sản phẩm bán ra, giá cả, chi phí tiếp thị, điều kiện, môi trường kinh doanh, chi phí đầu vào, chi phí bán hàng, chi phí hợp tác (nếu có), bên cạnh đó là các dữ liệu về vốn như số vốn, thời gian đầu tư, sơ đồ phân phối vốn kinh doanh và hiệu quả của việc sử dụng vốn... Đừng quên giải thích rõ ràng về tính hiệu quả và sự thay đổi có thể xảy ra trong tương lai để các nhà đầu tư cũng như giới phân tích có thể nắm bắt và dự đoán rõ ràng hơn thực trạng và tiềm năng của các công ty để có kế hoạch đầu tư lâu dài.

Như vậy, ngày càng có nhiều công ty và tập đoàn hủy bỏ việc phát hành báo cáo tài chính cho các nhà đầu tư và giới phân tích tài chính, mà thay vào đó, họ cung cấp những dữ liệu và thông tin hiệu quả hơn, mang tính chiến lược và chứa đựng những thông tin kinh doanh thiết yếu. Bằng cách đó, họ vẫn có thể thu hút sự chú ý của đối tác và các nhà đầu tư một cách thuyết phục.

(Dịch từ The McKinsey Quarterly)